

Abstrakt

Východiska: V České republice i v zahraničí se adiktologickou tematikou u skupiny osob s tělesným postižením zabývá velmi malé množství výzkumů, ačkoliv existuje mnoho rizikových faktorů, které se v této skupině mohou podílet na vzniku problémů s užíváním návykových látek. Právě užívání návykových látek také mnohdy hraje roli v etiologii vzniku samotného tělesného postižení.

Cíl: Hlavním cílem této práce bylo zmapovat a analyzovat užívání legálních i nelegálních návykových látek a závislostní chování ve specifické skupině osob se získaným tělesným postižením.

Metody: Výzkum byl pojat kvantitativní metodou a data byla získána pomocí dotazníkového šetření, které bylo provedeno online. Dále byla data zpracována a analyzována v programu Microsoft Excel a TIBCO Statistica 13. Výzkumný vzorek byl tvořen 102 osobami se získaným tělesným postižením, jejichž průměrný věk byl 39,8 let.

Výsledky: Z výsledků vyplývá, že dle dotazníku AUDIT abstinuje a nebo konzumuje alkohol s nízkou mírou rizika 88,2 % jedinců ve skupině osob se získaným tělesným postižením. U respondentů s očekáváním pozitivní prognózy vývoje svého tělesného postižení bylo skóre získané v dotazníku AUDIT významně nižší než u respondentů bez pozitivního očekávání. Dále bylo zjištěno, že denně nebo téměř denně kouří 18,6 % respondentů a většina (43,8 %) z celkového počtu kuřáků má dle Fagerströмова testu nikotinové závislosti velmi malou závislost na nikotinu a nebo žádnou. Léky na spaní/s tlumivým efektem užívá asi čtvrtina respondentů, léky proti bolesti 41,2 % jedinců. Celoživotní prevalence užívání většiny nelegálních látek je relativně vysoká – například konopné látky někdy užilo 54,9 % respondentů, extázi 10,8 %, pervitin nebo amfetaminy 7,8 %, kokain 8,8 %. Na internetu tráví čtyři a více hodin denně 35,7 % respondentů o víkendu a ve všední dny 43,1 %. Hry hraje jednu a více hodin denně 28,4 % respondentů o víkendu a ve všední dny 29,4 %. Z hlediska hazardního hraní v kamenné provozovně byla nejčastěji udávána zkušenost s číselnými loteriemi a stíracími losy – někdy v životě je vyzkoušelo 46,1 % respondentů. S online číselnými loteriemi má za život zkušenost 20,6 % respondentů. Do kategorie rizika v souvislosti s hraním hazardních her se podle Lie/bet škály řadí 9,8 % jedinců.

Závěr: V rámci dotazníkového šetření bylo zmapováno a analyzováno užívání legálních i nelegálních návykových látek a závislostní chování cílové skupiny. Tato práce tak může sloužit jako podklad pro další výzkum, ale také může napomoci adiktologickým pracovníkům a odborníkům, kteří jsou v kontaktu s osobami se získaným tělesným postižením.

Klíčová slova: tělesné postižení, užívání návykových látek, závislostní chování, dotazníková studie, získané postižení